

Verksamhetsberättelse

2016-01-01 - 2016-12-31

Etikkommissionen i Sverige Nätverk för Mänskliga Rättigheter i asylprocessen

Inledning

Etikkommissionens arbete under 2016 har i stor utsträckning präglats av den nya lagen om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige som började gälla den 20 juli 2016. I mars inlämnade Etikkommissionen ett yttrande över det lagförslag som sedan antogs av riksdagen. I yttrandet säger Etikkommissionen bland annat följande:

”Det är med stor oro vi tagit del av det aktuella lagförslaget som står i skarp kontrast till det Sveriges som ansett sig vara ett humanitärt land med en uttalad respekt för mänskliga rättigheter. Lagförslaget i sin helhet undergräver asylrätten och försvårar integrationen när människor i behov av skydd tvingas fortsätta leva i otrygghet. Etikkommissionen anser att den terminologi och det övergripande förhållningssätt till den enskilda människans utsatthet som kommer till uttryck i lagrådsremissen speglar ett perspektiv i avsaknad av den etiska värdegrund som Sveriges lag vilar på. Den värdegrunden omfattar bland annat alla människors lika värde och solidaritet mellan människor. Förslagets skrivning om att uppehållstillstånd ska kunna beviljas om ett avslag ”skulle strida mot Sveriges internationella åtaganden” är oklart, oprecist och till intet förpliktande. Utan närmare analys upphäver lagrådsremissen på ett uppseendeväckande oetiskt sätt viktiga principer i utlänningslagen, i 1951 års Genèvekonvention om flyktingars rättsliga ställning, samt i FNs barnkonvention om barnets rättigheter och övriga gällande konventioner som Sverige undertecknat. Det nya lagförslaget måste beskrivas som djupt inhumant, upprörande och cyniskt.”

Den viktigaste förändringen i den nya lagen är att uppehållstillstånd som ges på grund av asylskäl är tidsbegränsade. De som inte erkänns som flyktingar enligt Genèvekonventionen, utan får asyl som alternativt skyddsbehövande, får inte heller ta hit sin familj. Familjeåterförening inskränks på flera sätt även för de som får flyktingstatus. Dessutom har kategorin övriga skyddsbehövande tagits bort helt under tiden som lagen gäller och uppehållstillstånd på grund av ömmande omständigheter ges ännu mer sällan än tidigare.

Etikkommissionen har under det gångna året även arbetat med andra organisationer som värnar om mänskliga rättigheter i asylprocessen och har bland annat engagerat sig i Folkkampanjen för Asylrätt. Ca 70 000 människor skrev på Folkkampanjens upprop som lämnades till Riksdagen i juni.

Fokus för Etikkommissionens offentliga möten under året har varit Barn på flykt, de gömda, glömda och sjuka barnen. Vi har uppmärksammat och vittnat om att Sverige återigen har börjat deportera och utvisa sondermatade barn med svåra uppgivenhetssyndrom.

Vi ser hur Mänskliga Rättigheter har förvandlats till tomma ord i Sverige, trots att de är själva

fundamentet för en demokratisk stat och för demokrati. Med den nya lagen är Etikkommissionens arbete för att försvara rätten till asyl och för att Mänskliga rättigheter skall tillämpas för asylsökande och papperslösa än viktigare.

Beskrivning av Etikkommissionens mål och syfte

- Etikkommissionen i Sverige är ett nätverk av frivilliga och har som uppgift att undersöka, vittna om och protestera mot brott mot mänskliga rättigheter i asylprocessen genom att bland annat bedriva medborgarvittnesverksamhet och stödja forskning i ämnet.
- Man kan endast som enskild individ ansluta sig till Etikkommissionen i Sverige
- Etikkommissionen i Sverige är en partipolitisk och religiöst obunden organisation.

Etikkommissionen skall:

- verka för att mänskliga rättigheter tillämpas för asylsökande och papperslösa i behov av skydd
- bidra till att synen på människor i behov av skydd blir generös och human,
- försvara rätten till asyl och bidra till att den upprätthålls enligt utlänningslagen och dess förarbeten samt enligt 1951 års Genèvekonvention om flyktingars rättsliga ställning och övriga gällande konventioner som Sverige undertecknat,
- agera för att engagera medborgarrättsvittnen i asylprocessen och bistå enskilda asylsökande med stöd av fullmakt från dem samt att värva kontaktpersoner för hjälpbehövande,
- upplysa allmänheten om den förda flyktingpolitiken i stort och i enskilda fall samt väcka debatt om de skyddsbehövandes behov genom massmedia, via nätet och genom möten och kulturaktiviteter,
- samla in medel för att stödja forskning och aktivt vittnesarbete i Etikkommissionens i Sverige namn samt samarbeta med forskare och sprida relevanta forskningsresultat genom publikationer och via Etikkommissionens i Sverige hemsida (www.etikkommissionenisverige.se)

Allt detta i syfte att skapa en generös, öppen och demokratisk asyl och migrationspolitik i Sverige.

Styrelse:

Ordförande: Solveig Freudenthal

Vice ordförande: Anita D'Orazio.

Kassör: Ann Mari Engel

Ledamöter: Heinz Spira, Lissela Jonsson, Karl-Erik Lagerlöf, Anna Rydmark-Venegas, Eva Brick, Annette Rosengren, Sandra Svensson.

Ersättare: Nina Larsson, Ulf Johansson.

Revisorer: Gerd Nyström och Ingegerd Lennartsson.

Valberedning: Anita D'Orazio, Ragnhild Uhle, Lissela Jonsson, Anna Rydmark-Venegas.

Firmateckning: Föreningens firma tecknas av ordförande Solveig Freudenthal, kassör Ann Mari Engel och vice ordf. Anita D’Orazio

Medlemskap

Ansökan om medlemskap i Etikkommissionen i Sverige sker genom individuell anmälan till styrelsen eller genom rekommendation. Eventuell utslutning av medlem beslutas av styrelsen.

Medlemskap upprätthålls via medlemsavgift som inbetalas årligen till Etikkommissionens plusgirokonto 61 72 58 - 9.

Årlig medlemsavgift beslutas vid årsmötet. Årsmötet 2016 beslutade att medlemsavgiften för 2017 ska vara 250 kronor eller mer efter den enskildes gottfinnande.

I december 2016 hade Etikkommissionen 58 betalande medlemmar.

Ekonomi

Etikkommissionens räkenskapsår löper per kalenderår från 2016-01-01 – 2016-12-31. Föreningens intäkter utgörs av medlemsavgifter och gåvor, medan utgifterna huvudsakligen är kostnader för rapporter och utåtriktade möten.

Styrelsen föreslår att årets resultat 6 660,50 kr balanseras i ny räkning.

Insamling

Under året har föreningen förvaltat insamlade medel i en fond, som startades av några av Etikkommissionens medlemmar. Dess ändamål är att bidra till att betala studieavgift för Aliyya Hacıyeva, flykting från Azerbajdzjan, för att hon ska kunna fullfölja sin utbildning till läkare i Sverige. Hon inväntar under 2017 beslut om uppehållstillstånd. Fonden uppnådde under året den nödvändiga summan som i januari 2017 överfördes till Karolinska Institutet. Överskjutande medel kvarstår på föreningens konto i avvaktan på att förbrukas under 2017.

Beskrivning av verksamhet som bedrivits

Etikkommissionen har under året haft ett antal seminarier och offentliga möten som varit välbesökta och väckt stort intresse. Tillsammans med andra organisationer och enskilt har vi gjort framställningar till olika myndigheter och politiker.

Etikkommissionen ingår och samarbetar i olika frågor i ett nätverk med ett flertal olika organisationer som arbetar för Mänskliga Rättigheter, för asylrätt och för papperslösa. Etikkommissionen samarbetar med bl. a. FARR (Flyktinggruppernas Riksråd), Folkkampanjen för Asylrätt, Refugees Welcome och ” Rätt till vårdinitiativet” i frågor som rör Lagen om vård av papperslösa, som infördes 1 juli 2013.

A. Styrelsesammanträden

Nio styrelsesammanträden har ägt rum under verksamhetsåret. Samtliga möten har ägt rum på ABF- huset i Stockholm, som välvilligt ställt lokaler gratis till förfogande. Dagordning har skickats ut till styrelsens ledamöter i god tid innan varje möte. Vid dessa möten har bland

annat följande ämnen diskuterats och planerats: program och aktiviteter för att öka och sprida kunskap om asylprocessen i Sverige och om den nya asyllagstiftningen, Etikkommissionens arbete, forskningsprojekt, finansiering, och rekrytering av nya medlemmar.

B. Forskningsverksamhet

En av Etikkommissionens uppgifter är att initiera och stödja forskning kring asylprocessen i Sverige i ett samtida och historiskt perspektiv samt sprida relevanta forskningsresultat genom publikationer och via Etikkommissionens hemsida.

Fil.Dr. Karin Johansson Blight och Anita D’Orazio har haft kontakt med ett antal internationella forskare och en doktorand som forskar på asylrätt och mänskliga rättigheter, samt med internationella journalister som haft för avsikt att skriva om asylrätt och barn med svåra uppgivenhetssyndrom.

Etikkommissionen (främst genom Karin Johansson Blight och Anita D’Orazio) har under året arbetat med att samla in fall till en **blivande barnrättsrapport, en rapport om utvisningshotade flyktingbarn med svåra fysiska/psykiska funktionsnedsättningar**. T.ex. cerebral pares (CP), autism, uppgivenhetssyndrom, apati och andra funktionsnedsättningar, svåra medicinska diagnoser såsom cancer eller konsekvenser av för tidig födsel och/eller traumatisk förlossning. Barnrättsrapporten genomförs på grund av att migrationsmyndigheterna ger avslag till många av dessa barns möjligheter till att få ett värdigt liv vilket strider mot Barnkonventionen. Vi har kommit i kontakt med alltför många fall för att inte misstänka att detta sker regelmässigt. När vi nu även har den tillfälliga lagen, som inte ger utrymme för uppehållstillstånd av humanitära skäl anar vi med stigande oro att detta sker regelmässigt.

Publikationer:

Johansson Blight, K. (2016) **‘Can Asylum Seeking Be ‘Managed’ Ethically?’** in: Global Perspectives on Public Health Ethics: A Casebook. Editors: Drue H. Barrett, Gail Bolan, Angus Dawson, Leonard Ortmann, Andreas Reis, Carla Saenz, Springer Publisher.
<http://www.springer.com/gb/book/9783319238463>

C. Offentliga möten.

Alla våra offentliga möten har möjliggjorts ekonomiskt tack vare att de skett i samarbete med ABF och således inte inneburit några lokalkostnader samt ibland i samarbete med andra organisationer och framför allt, för att alla föredragshållare medverkat utan ersättning. **För detta vill styrelsen särskilt framföra sitt varmaste tack!**

Årsmöte

Den 14 mars ägde Etikkommissionens årsmöte rum. I anslutning till årsmötesförhandlingarna talade *advokat Nadja Hatem* om den Nya lagen i ljuset av de mänskliga fri- och rättigheterna. *Anita D’Orazio* talade om det övergripande hotet att apatiska sondmatade barn kan bli utvisade.

Samling för antirasism

Den 9 april deltog Etikkommissionen i en hel dags seminarier arrangerade av ABF kring detta tema. Etikkommissionen bidrog med en föreläsning av asylrättsjurist *Viktor Banke* med titeln: Vad betyder den nya asyllagstiftningen för de mänskliga rättigheterna.

Barn på flykt i Sverige: gömda, glömda och sjuka

Den 4 oktober anordnade Etikkommissionen ett möte om barn på flykt i Sverige. Advokat *Karin Gyllenring* inledde med att förklara den nya asyllagen och dess praxis – hur flyktingbarnen drabbas av den nya lagen. Psykolog *Sevil Bremer* talade sen om mötet med de nyanlända ensamkommande barnen på en ungdomsmottagning dit de sökt sig för att de mår psykiskt dåligt. Asylrättsaktivist *Anita D’Orazio* avslutade kvällen med att tala om de gömda, glömda och sjuka barnens absoluta rätt till skydd. Vad som kan hända med dessa sjuka barn om de utvisas till de länder de ursprungligen kommer ifrån illustrerades med en kort film producerad av UNICEF om ett barnhem för funktionshindrade barn i Kirgizistan.

Barn på flykt i Sverige: Etiken i politiken

Den 8 november arrangerade Etikkommissionen ett andra program på temat: Barn på flykt i Sverige. Denna gång med fokus på etiken i politiken. Docenten och författaren *Astrid Seeberger* inledde med ett samtal om etik, moral, samvete och regler och hon frågade sig om Friedrich Nietzsche hade rätt. *Agneta Pleijel*, författare och professor, fortsatte med att tala om huruvida det politiska regelverket är viktigare än Mänskliga rättigheter. *Shahram Khosravi*, docent och forskare talade om gränser och deportationer och vad som händer med dem som utvisas.

D. Övriga möten

Under året har Anita D’Orazio, Ann Mari Engel och Solveig Freudenthal deltagit i olika möten inom ramen för ”Folkkampanjen för Asylrätt” där ett antal organisationer som arbetar med denna fråga ingår: FARR, Welcome Refugee, mfl.

Fil.Dr. Annette Rosengren har deltagit i ett möte med en österrikisk parlamentsledamot som haft till uppgift att samla in information om genusbaserat våld mot flyktingkvinnor för Europarådets räkning.

Barn på flykt i Sverige

Den 19 oktober bjöd Vänsterpartiet in till ett seminarium i Riksdagshuset med anledning av Anita D’Orazios 80-årsdag och för att uppmärksamma hennes långa arbete med flyktingar och asylsökande. Christina Høj Larsen, riksdagsledamot och flyktingpolitisk talesperson för Vänsterpartiet hälsade välkommen. Inbjudna talare var: Docent Astrid Seeberger, Överläkare Göran Bodegård, Professor emeritus Elisabeth Hultcrantz, Advokat Karin Gyllenring, Forskare Karin Johansson Blight. Moderator: professor emeritus Kjell Asplund.

E. Övrigt.

Under året har många av Etikkommissionens medlemmar arbetat med enskilda ärenden, såväl i Stockholm som runt om i landet. Många människor har gjort ett hängivet arbete för att stödja och bistå asylsökande, papperslösa, apatiska och sjuka medmänniskor att få sina

mänskliga rättigheter tillgodosedda och en rättvis, human behandling i kampen att få uppehållstillstånd i Sverige. I åtskilliga ärenden har man varit framgångsrik och den/de sökande har fått sina tillstånd, men alltför ofta har bakslag följt på bakslag, många har blivit utvisade, familjer har splittrats och kampen har fått börja om igen.

Anita D'Orazios mångåriga arbete med flyktingar och asylsökande uppmärksammades på TV4s Svenska Hjältar Gala den 16 december, där Anita fick utmärkelsen "Årets Livsgärning".

I samband med Anita D'Orazio's 80 års dag valde Vänsterpartiet dessutom att inrätta ett stipendium att delas ut till en individ eller grupp som arbetar med flykting- och asylfrågor.

Slutord

Vår hemsida samt olika medlemmars deltagande i debatten kring migrationspolitiken har bidragit till att "Etikkommissionen i Sverige - Nätverk för Mänskliga Rättigheter i asylprocessen" är väletablerad, trots att det inte finns resurser för marknadsföring av organisationen. All verksamhet inom Etikkommissionen sker ideellt. Hemsidan har uppdaterats, utvecklats och förbättrats av Sandra Svensson och besökts av människor, intresserade av vår verksamhet och av hjälpsökande personer.

Utbildning, kunskapsspridning, opinionsbildning, att öka antalet kontaktpersoner och medborgarrättsvittnen i asylprocessen samt att samla medel för att bekosta denna verksamhet, kommer att vara de viktigaste uppgifterna även under det kommande verksamhetsåret. Generellt kan sägas att vårt arbete har blivit mycket svårare sedan den nya lagen trätt i kraft.

Stockholm i mars 2017

Etikkommissionen i Sverige – Nätverk för Mänskliga Rättigheter i Asylprocessen Styrelsen

Solveig Freudenthal

Anita D'Orazio Ann Mari Engel

Eva Brick

Heinz Spira

Lissela Jonsson

Karl Erik Lagerlöf

Anna Venegas Annette Rosengren